

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

วิเคราะห์ผลการศึกษา

จากการสำรวจพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีตอนใต้ จำนวน 8 สถานี พบว่าบริเวณแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำหินถมบริเวณริมตลิ่งน้ำ รวมถึงการขุดลอกคูคลองต่าง ๆ เพื่อเตรียมรับมือกับอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก ทำให้สภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณริมตลิ่ง ส่งผลให้สัตว์กลุ่มหอยไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ซึ่งแนวโน้มที่จำนวนชนิดของหอยน้ำจืดในพื้นที่สำรวจจะลดน้อยถอยลงไปได้ในอนาคต

ในการสำรวจครั้งนี้ พบสัตว์กลุ่มหอยจำนวนทั้งสิ้น 24 วงศ์ 38 สกุล 46 ชนิด แบ่งเป็นหอยฝาเดียวที่อาศัยอยู่ในน้ำจืด (freshwater snails) จำนวน 9 วงศ์ 16 สกุล 21 ชนิด ที่อาศัยอยู่บนบก (land snails) จำนวน 10 วงศ์ 14 สกุล 15 ชนิด หอยสองฝาในน้ำจืด (freshwater bivalves) จำนวน 5 วงศ์ 8 สกุล 10 ชนิดแบ่งได้ตามถิ่นอาศัยเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่สืบคลานตามพื้นท้องน้ำ หรือวัชใต้น้ำ เช่น หอยขม (*Filopaludina* spp.) หอยทราย (*Mekonggia swainsoni braueri*) เป็นต้น 2) กลุ่มที่ฝังตัวตามพื้นท้องน้ำ ได้แก่ หอยกาบน้ำจืดชนิดต่าง และ 3) กลุ่มที่เกาะติดไปกับพืชลอยน้ำต่าง ๆ ตัวอย่างหอยในกลุ่มนี้ได้แก่ หอยกะพงน้ำจืด (*Scaphula pinna*) แลหอยแมลงภู่น้ำจืด (*Limnoperna* spp.) นอกจากนี้ยังพบหอยน้ำจืดที่เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่น จำนวน 1 ชนิด คือ หอยเชอรี่ (*Pomacea canaliculata*) ในขณะที่จากการสำรวจพื้นที่ป่าพบว่าบริเวณป่าส่วนใหญ่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ พบหอยหาคบกทั้งสิ้น 15 ชนิด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามถิ่นอาศัย คือ 1) กลุ่มที่อาศัยตามพื้นดิน เช่น หอยหอม (*Cyclophorus* spp.) หอยทากสยาม (*Cryptozonia siamensis*) เป็นต้น และ 2) คือกลุ่มที่อาศัยตามต้นไม้ ได้แก่ หอยอำพันในวงศ์ Succineidae และพบหอยหาคบกที่เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่น จำนวน 1 ชนิด คือ หอยทากยักษ์แอฟริกัน (*Achatina fulica*)

ในการสำรวจครั้งนี้ ในกลุ่มของพบหอยครองแครงน้ำจืด (*Rivomarginella morrisoni*) ที่มีชีวิต หอยชนิดนี้เป็นหอยฝาเดียวในวงศ์ Marginellidae เพียงสกุลเดียวที่มีรายงานว่ามีถิ่นอาศัยในน้ำจืด และในประเทศไทยที่มีรายงานพบเพียง 1 ชนิดเท่านั้น (Brandt, 1976) โดยหอยครองแครงน้ำจืดที่พบนั้น มีการกระจายอยู่ในบริเวณต้นแม่น้ำบางปะกงเท่านั้น อีกทั้งประชากรหอยที่พบมีจำนวนไม่มากนักในธรรมชาติ จัดว่าเป็นหอยน้ำจืดที่มีความจำเพาะต่อถิ่นอาศัยและมีการกระจายที่แคบมากชนิดหนึ่งในการศึกษาสำรวจครั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมดังที่กล่าวมาน่าจะส่งผลต่อจำนวนประชากรในธรรมชาติของหอยชนิดนี้ไม่มากนัก อนึ่งหอยชนิดนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับชีววิทยา พฤติกรรม และนิเวศวิทยาบางประการ เช่น วงจรการสืบพันธุ์ การกินอาหาร ฯลฯ เพื่อทำการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนประชากรในธรรมชาติต่อไป ส่วนหอยหาคบกนั้น พบหอยชนิดหนึ่งในสกุล *Amphidromus* ซึ่งเป็นหอยหาคบกที่เปลือกมีความสวยงามกลุ่มหนึ่ง หอยกลุ่มนี้มีวงจรชีวิตเกือบทั้งหมดอาศัยอยู่บนต้นไม้ ซึ่งในการสำรวจครั้งนี้พบเพียงเปลือกจากบริเวณต้นน้ำบางปะกงเพียงสถานีเดียวเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงการกระจายที่แคบและมีประชากรไม่มากในธรรมชาติ ดังนั้นในการที่จะอนุรักษ์สัตว์กลุ่มหอยในที่พบในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีนั้น ในระยะยาวควรมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจนแยกออกจากพื้นที่ที่เห็นควรมีการพัฒนาของทางจังหวัด

สรุป

ผลการศึกษาหอยน้ำจืดในพื้นที่จังหวัดปราจีนตอนใต้ พบหอยทั้งสิ้น 24 วงศ์ 38 สกุล 46 ชนิด แบ่งเป็นหอยฝาเดียวที่อาศัยอยู่ในน้ำจืด (freshwater snails) จำนวน 9 วงศ์ 16 สกุล 21 ชนิด ที่อาศัยอยู่บนบก (land snails) จำนวน 10 วงศ์ 14 สกุล 15 ชนิด หอยสองฝาน้ำจืด (freshwater bivalves) จำนวน 5 วงศ์ 8 สกุล 10 ชนิด